

KPMG FOORUM

Juhtimisajakiri otsustajatele / 29 / 2012

KPMG Baltics OÜ

Fookuses on Majanduse Pulss 2012

- Globaalne ja Balti pulss: kuhu liigub majandus?
- Viis küsimust ettevõtjale
- Eesti majandus globaalses võtmes
- Kuidas võtta tervishoiusektori kulud kontrolli alla
- Ettevõtte või mitte, selles on küsimus
- Uued siseauditeerimise kutsestandardid
- Intervjuu KPMG stipendiaatidega

KPMG

Cutting through complexity

20

KPMG
EESTIS

Sisukord

Eessõna	3
Andris Jegers	
Gloaalne ja Balti pulss: kuhu liigub majandus?	4
Andris Jegers	
Viis küsimust ettevõtjale	8
Eesti majandus globaalses võtmes	11
Kristo Timberg	
Kuidas võtta tervishoiusektori kulud kontrolli alla	14
Zinaida Tsukrejeva	
Ettevõtte või mitte, selles on küsimus	18
Merike Oja	
Uued siseauditeerimise kutsestandardid	21
Triin Värav	
Kümne aasta pärast majandusuuringute alal või avalikus sektoris	22
Intervjuu KPMG stipendiaatidega	
Teeme ära! Talgupäev 2012	25
Uudisnupud	26

4
Kuigi euroala kriis pole veel kaugelki möödunud, usuvad ettevõtjad maailmas tervikuna, et kriis on nüüdseks vähemalt kontrolli alla saadud.

11
Kohanemine ei ole ainult hetkeseisu kirjeldav nähtus, vaid on muutumas sektori uueks normiks.

14
Tervishoiusektoris ei peaks nii palju tähelepanu pöörama ebapiisavatele tervisekindlustuse tingimustele või poliitilistele vastuoludele, vaid olukorrale, kus valesid asju mõõdetakse valesti.

18
Kui keskenduda ainult maksutemaatikale, siis jagunevad vaidlused laias laastus käibemaksuvaidlusteks või vaidlusteks selle üle, kellel on maksuvõla tasumise kohustus.

21
Audiitortegevuse seaduse § 70 lõike 2 alusel kehtestati Eestis rahandusministri 13. detsembri 2011 määrusega nr 57 siseaudiitori kutsetegevuse standardid, mis jõustusid alates 18. detsembrist 2011.

22
Minu bakalaureusetöö teema on „Palkade ja hindade inflatsioon ning nende vaheline võimalik põhjuslik seos Eestis“.

Majanduse mõõduka pulsi aeg

Andris Jegers
KPMG Baltics OÜ
partner, juhatuse esimees
tel 6268 700
ajegers@kpmg.com

Viimased kolm kevadet on KPMG-l olnud majanduse pulsimeetmise aeg ning ka tänavu on teie ees Eesti ja teiste Balti riikide äriühingute vaated majanduses toimuvale. Avaldan siinkohal veel tänu kõigile „Majanduse Pulss 2012“ ankeedile vastanutele ning teema vastu huvi tundjatele. Ettevõtjad on oma sõna öelnud ning võib märkida, et hoolimata endiselt närviisest olekust Euroopa ja maailma majanduses nähakse siinmail võimalusi, kuidas oma äri edendada.

Uuringus pöörasid vastajad palju tähelepanu maksudele, saates sõnumi, et nemad ootavad stabiilset ja etteennustatavat maksupoliitikat. KPMG globaalsed uuringud näitavad, et maailmas on suund kaudsete maksude tõusule ja tulumaksu vähendamisele ning selles valguses tasub mõelda, millised valikud on Eesti ees.

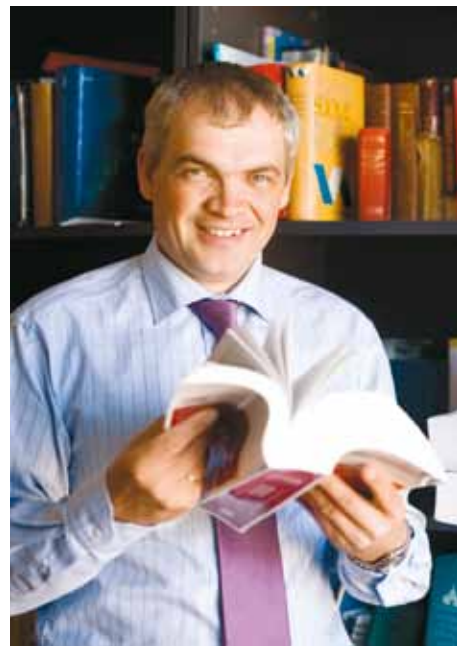
Universaalne teema nii meil kui ka mujal on tervishoiukulude efektiivne rakendamine, milleks töötavate vormelite väljaarendamine on Nobeli preemiat väärt saavutus. Seekordses Foorumis pöörame teemale suuremat tähelepanu sooviga rääkida oma kompetentside najal kaasa teemas, mis puudutab sisuliselt kogu elanikkonda.

Soovin veel toimekaid päevi enne suvepuhkusi ning tuletan meelde, et rohkem aega võiks veeta värskes õhus väljaspool kontorit. Näiteks sobib selleks suurepäraselt EGCC golfiväljak, kus 1. juunil leiab aset järjekordne KPMG Golf Invitational.

Gloaalne ja Balti pulss: kuhu liigub majandus?

Viimase aasta majandusuudised on jätnud mulje, et oleme jõudnud katkematu kriisi ajastusse. Euroala lõunapoolsete riikide rahanduse hädad, USA majandusest laekuvad vastuolulised signaalid ning nn musta kulla hinda kergitavad pinged Pärsia lahe ääres on kasvatanud ebakindlust ja pannud küsima, kas Lehmani-järgse maailmamajanduse saatus ongi olla pideva surutise ohus.

Andris Jegers
KPMG Baltics OÜ
partner, juhatuse esimees
tel 6268 700
ajegers@kpmg.com

Siiski tuleb öelda, et nii nagu maailma poliitilisel kaardil on oma pingekolded ja helgemad laigud, on ka majanduse käekäik mitmesuunaline ning minoorseid toonid vahelduvad rõõmsamatelga.

KPMG globaalne uuring *Pulse – the KPMG Global Business Outlook Survey* näitab, et paljude piirkondade ettevõtteid valmistuvad suurendama investeringuid, laiendama tegevust ja tõstma töötajate arvu – seega väljavaated on palju paremad kui mullu oktoobris läbiviidud samas uuringus. Näiteks ligi 42 protsenti tööstusettevõtjaist loodab järgmise 12 kuu jooksul oma toodangut suurendada ning teenindussektori ettevõtetest usub ligikaudu 45 protsenti, et aasta pärast on nende äritegevus elavnenu.

Kuigi euroala kriis pole veel kaugelki möödas, usuvad ettevõtjad maailmas tervikuna, et kriis on nüüdseks vähemalt kontrolli alla saadud. Positiivsele meeleolule on kaasa aidanud ka märgatav kasumi kasv Ameerika majanduses. On selge, et turud on veel haavatavad ning ettevõtteid liiguvad edasi üsna ettevaatlikult, kuid uuringu andmete põhjal on kindlasti põhjust optimismiks.

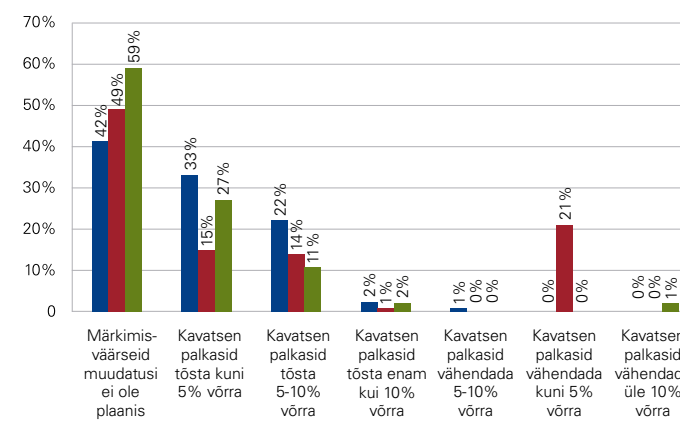
Suurema majanduskasvu ootuses on lisaks USA-le ettevõtjate ootused paranenud ka BRICi¹ riikides, kusjuures eriti positiivselt on meeletatud Brasiilia firmad. Ent ka Saksamaal ja Ühendkuningriigis on märgata kindlustunde ja optimismi tõusu.

Kuigi euroala kriis pole veel kaugelki möödas, usuvad ettevõtjad maailmas tervikuna, et kriis on nüüdseks vähemalt kontrolli alla saadud.

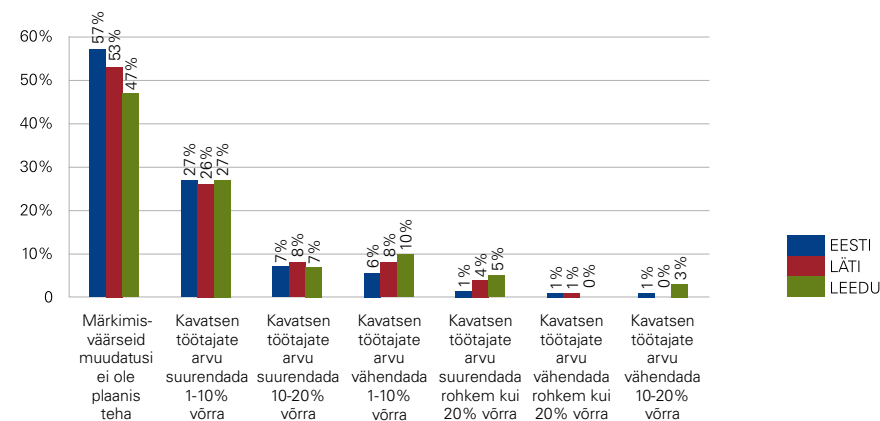
Balti majanduse pulss

Ka Balti riikides mõõtis KPMG hiljuti äriilidrite tunnetust, kuidas asjad minema hakkavad. Kuigi Eesti ettevõtjad on Läti ja Leedu kolleegidest majanduse arengu suhtes optimistlikumad, on kõigi kolme riigi ettevõtjate hinnangud ettevaatlikud, näitab KPMG korraldatud uuring „Majanduse Pulss 2012“.

Mida kavatsete 2012. aastal teha töötajate palkadega?

Mida kavatsete 2012. aastal teha oma ettevõtte töötajate arvuga?

Vaashoitusele viitab see, et Eestis kõige rohkem (39 protsenti) ning mujal veidi üle kolmandiku vastanud ettevõtetest kavatses tänava töötajate arvu suurendada, kuid aktiivsemat värbamist üheski riigis ei paista. Töötajate palka kavatses Eestis sel aastal tõsta 57 protsenti, Leedus 40 protsenti ning Lätis 30 protsenti vastajatest, samas kui Lätis plaanib koguni 21 protsenti palgakärpeid. Näiteks Leedus on nii tööhõive kui ka palkade osas läinudaastane optimism asendunud tõsisema vaashoitusega. Tööturul toimuv on kindlasti üks indikaator, mida majanduse tervise hindamisel jälgida.

Kuigi Eesti ettevõtjad on Läti ja Leedu kolleegidest majanduse arengu suhtes optimistlikumad, on kõigi kolme riigi ettevõtjate hinnangud ettevaatlikud.

¹ BRIC on majandusteaduse mõiste, millega tähistatakse kiiresti arenevate turgudega riike Brasiiliat, Venemaad, Indiat ja Hiinat (inglise keeles *Brazil, Russia, India, China*).

Kui võrrelda tööturu globaalseid arenguid, siis kõige aktiivsemalt katvad töötajaid värvata USA ja BRICi ettevõtted, kuid Jaapani ja ELi firmad kavandavad vaid väikest töötajate arvu suurendamist. Seega on Balti ettevõtete suhtumine kooskõlas muu Euroopa hoiakutega, mida nähtavasti mõjutab euroala võlakriis.

Majanduskasvu ootused on tänava Balti riikides üsna ühesugused ning kooskõlas suuremate pankade ja finantsorganisatsioonide ennustustega. Näiteks Euroopa Komisjon prognoosib tänava Eestis majanduskasvuks 1,2 protsenti, Lätis 2,1 protsenti ning Leedus 2,3 protsenti. Ka kõigis kolmes Balti riigis leidis kaks kolmandikku vastanutest, et majandus kasvab 0–3 protsenti ning ligikaudu veerand pakkus vahemikku 3–6 protsenti. Väliskeskonna muredest ei lase

baltlased end heidutada, seda päris majanduslangust ei usu keegi.

Rahvusvahelises mastaabis on kolm Balti riiki väikesed ja välismõjudest sõltuvad majandused ning seetõttu on oluline välisinvestorite usaldus. „Majanduse Puls 2012“ näitas, et välisinvestoritele kõige atraktiivsemaks peetakse oodatult Eestit. Samas oli üllatav, et kõige rohkem arvavad nii leedulased (84 protsenti), samas kui Eestis endas on see näitaja 68 ja Lätis 67 protsenti. Teisi riike peab atraktiivseks 13–20 protsenti vastanutest, kuid leedulastest vaid 1 protsenti andis oma poolthääle Lätile.

Huvitavaid tulemusi andis küsimus ettevõtete investeerimisaktiivsusest välismaal. Kolme lähema aasta jooksul välisinvesteeringuid kavandavatest Eesti ettevõtetest plaanib 23 protsenti

paigutada kapitali Lätti, 15 protsenti Leetu ja Skandinaaviasse ning 12 protsenti Venemaale. Läti ettevõtted plaanivad olla kõige aktiivsemad Leedu (16 protsenti) ja Venemaa (10 protsenti) suunal. Leedu ettevõtted näevad kapitalipaigutusi Lätis (14 protsenti), Venemaal (9 protsenti) ning Eestis ja Valgevenes (7 protsenti).

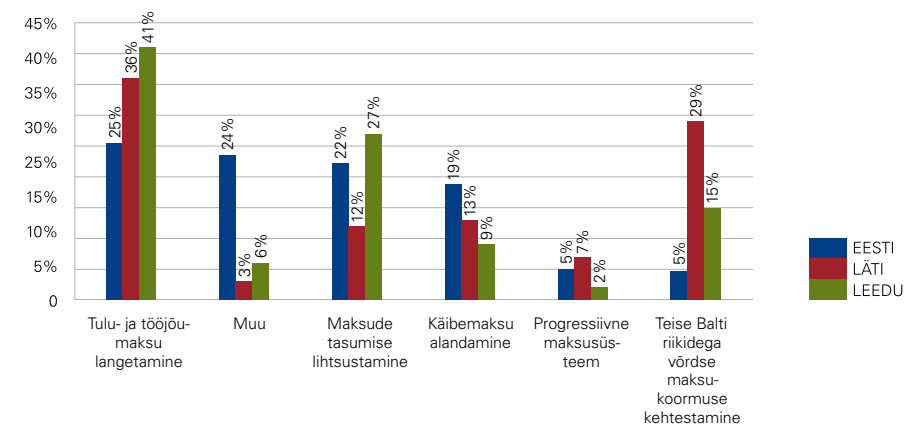
Eesti puhul torkab silma, et kuigi eelistuste edetabelis on esikohal Läti, on märkimisväärselt suur huvi ka Põhjamaadesse investeerimisel. Mitmed majandusuudised kinnitavad seda suundumust: lisaks mõni aasta tagasi Silja Line'i ostnud Tallinkile on Soomes ettevõtteid ostnud Webmedia, BLRT ja Toode, kui nimetada mõningaid. „Majanduse Puls 2012“ tulemused annavad alust uskuda, et välisosaluste omandamisest tuleb veelgi uudiseid.

Ettevõtjad: aeg maksudiskussiooniks

„Majanduse Pulsis“ on igal aastal olnud üks maksupoliitikaküsimus, mis tänava Eestis andis tulemuseks, et kõige rohkem toetatakse tulumaksu langetamist (25 protsenti vastanutest), maksude tasumise lihtsustamist (22 protsenti) ning käibemaksu alandamist (19 protsenti). Samas tuleb esile tõsta, et ligi veerand vastanutest märkis valiku „muu“ ning kasutas võimalust lisakommentaaredeks maksuteemadel.

Mis selgus? Ettevõtjad rõhutasid üsna üksmeelselt, et maksuvaldkonnas on tähtis stabiilsus ja ettearvatavus, kuid palju diskuteeriti ka tööjõumaksude piiramise ning sotsiaalmaksule lae kehtestamise üle. Pakuti näiteks

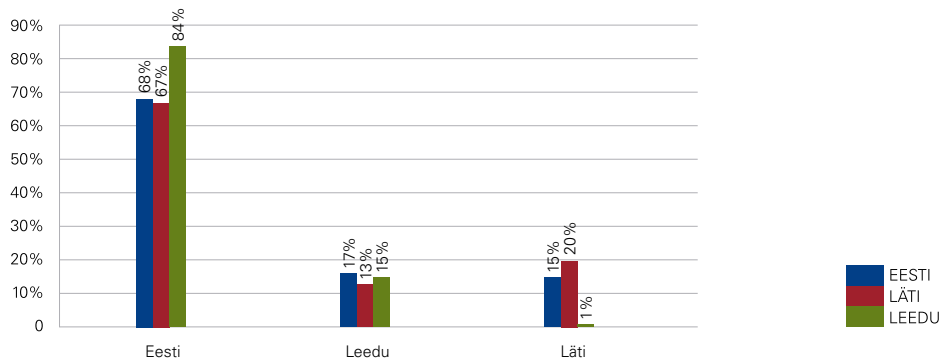
Mis on kõige olulisem maksupoliitikas?

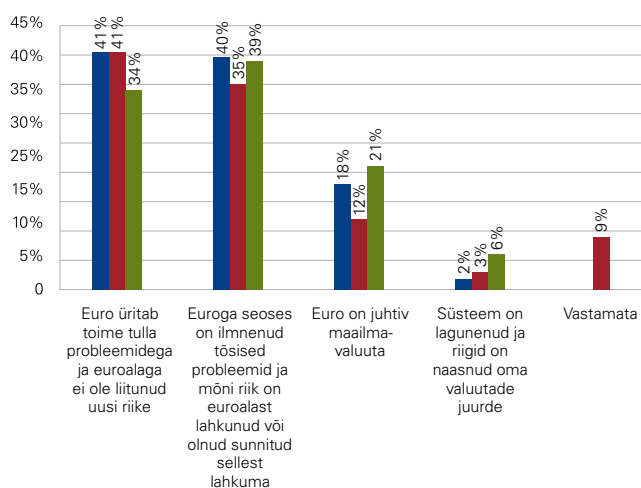
ka täielikku maksureformi, kus suurendatakse tarbimismakse, viiakse sisse arvestatav kinnisvaramaks ja selle tulemusena vähendatakse oluliselt tööjõu maksustamist. Kuna

maksud lähevad kõigile korda, on niivõrd suur tagasiside arusaadav, kuid kommentaaride sisusse süüvides saab selgemaks, et ettevõtjad ei ole rahul praeguse maksukorralduse ja -poliitika.

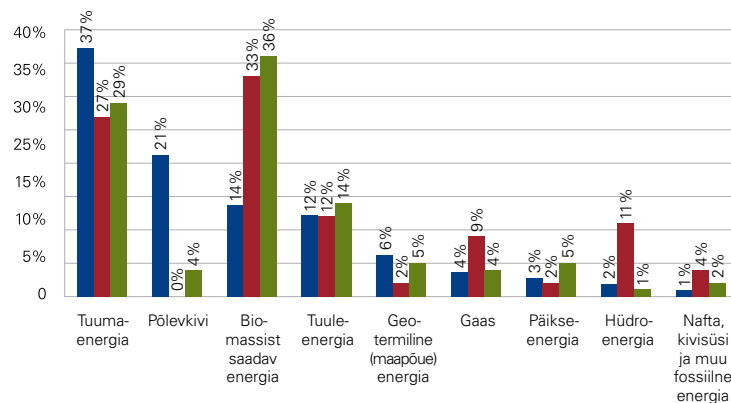
Milline Balti riik on välisinvestoritele kõige atraktiivsem?

Milline on euro positsioon aastal 2012?

Mis liiki energia peaks olema riigis energeetika arendamisel esmatähtis?

Marek Helm
Maksu- ja Tolliamet peadirektor

Maksu- ja Tolliamet (MTA) on maksupoliitika elluviija ning meie peamisteks tegevussuundadeks on maksude tasumise lihtsustamine ning selge ja lihtne maksupoliitika.

MTA eesmärk on tegutseda nii, et riigieelarve suureneks eeskätt maksmata maksude ja varimajanduse arvelt. Niisugune tegevus suurendab ühtlasi nii riigieelarvet kui toetab ka ettevõtjate soovi ausa konkurentsi osas ning võimaldab pigem makse alandada või jätkata samade maksumääradega. Eesmärgi saavutamiseks käivitame

hetkel mitmeid süsteemseid muudatusi ja juhendume põhimõttest, et oma tegevustes püüame maksu- ja raha võimalikult ratsionaalselt kasutada.

MTA jagab ka ettevõtjate soovi selge maksupoliitika osas ja panustab jätkuvalt maksumaksjate koolitustesse ning täiendavatesse juhendmaterjalidesse erinevates kanalites. Samuti tegeleme mitme arendusega, mille eesmärk on muuta maksude deklareerimine ja tasumine veel lihtsamaks kui see praegu on.

Joel Zernask
KPMG Baltics OÜ maksu- ja õigusnõustamisteenuste juht

Euroopa tööstusriikides on valdav suund tulumaksu vähendamisele ning käibemaksu tõstmisele. Käibemaks tõusis Eestis kriisi ajal ning tulumaksu plaanitakse peagi langetada, selles mõttes astume muu maailmaga ühte sammu. Minu hinnangul aga võiksid Eesti maksumäärad olla märksa madalamad, kui riik suudaks maksutulu efektiivsemalt kokku koguda. Selles osas on MTA viimase aja suund maksukogumise tõhustamiseks igati kiiduväärne. On ju avalik saladus,

et paljudes ärivaldkondades saab sularahas makstes tihti kauba või teenuse käibemaksu jagu odavamalt, tšekki või arvet sageli ei anta ning palka makstakse ümbrikes. Varimajandusest maksuraha kokku korjamisega teenib nii riik kui võivad ettevõtjad ebaausa konkurentsi vähendamise läbi.

Viis küsimust ettevõtjale

1. Kas „Majanduse Puls 2012“ tulemustes üllatas Teid midagi?
2. Millised on Teie jaoks Eesti majandusliku optimismi ning millised pessimismi allikad? Kumb on ülekaalus?
3. Kas on tunda eurost tulenevat kasu toodete-teenuste ekspordis või väliskontaktide tihenemist?
4. Milline on Eesti majanduse hetke suurim võimalus ja teisalt, kus näete suurimat ohtu?
5. Maksuküsimus tekitas uuringus palju diskussiooni. Kas ja milliseid muudatusi oleks Teie arvates Eesti maksunduses vaja?

Jussi Pämpuu
Eesti Talleks
juhatuse liige

1. Ei ole tulemustes suurt üllatavat midagi. Üldine alatoon on vägagi ettevaatlik, mis on vast hea.
2. Optimismi allikaks on siiski väike, aga toimiv majanduskasv ja Eesti riigi üllatavalt hea kuvand välismaal. Suhtlen välispartneritega palju ja 2011. aasta oli esimene kord, mil adusin, et Eesti kuvand on oluliselt muutunud. Me ei ole enam postsovjetliku ruumi loomulik osa ja veelgi positiivsem on, et tehakse selget vahet Eestil, Lätil ja Leedul. Äriliselt on olnud üsna hävitav Eesti kategoriseerimine amorfse moodustise Baltikum alla. Pessimismi allikaks on muidugi Euroopa majanduskeskkond, aga lisaks sellele Eestis toimuv poliitiline tegelemine tühja-tähjaga. Poliitiline fookus on muutunud väga detailseks ja prevaleerib piasjadeni minev soov vastastikku kogu aeg mingit pisikurja teha. Poliitilises ruumis oleks hädavajalik „arendusosakonna ja arendusdirektori“ olemasolu. Selline fookuse kadu on kaunikesti hirmutav. Ei ole kaugel see, kui tööõnnetusena viiaksegi ellu pisikangutamisest tekkinud oluline muutus, mis on sisuliselt sõgedus ja mõjutab tuntuvalt Eesti konkurentsivõimet.
3. Eurost on ikka olnud oluliselt kasu. Valuutarisk oli välispartneritele suurem,

kui me ise seda siin ette kujutasime ja tegu on kõige tunnetatavama rahvusvahelise kvaliteedimärgiga. Eesti on muutunud välispartnerite jaoks üks aste kvaliteetsemaks partneriks ja liigitub heade Euroopa riikide hulka ja mitte poliitilisest heatahtlikkusest Euroopa Liidu liikmeks saanute nimistusse.

4. Eesti majanduse tänane suur võimalus on rahvusvaheline PR ja marketing, et kinnistada Eesti majanduskeskkonna positiivne kuvand, mis garanteerib välisinvesteeringute hea voo ja Eesti majanduse jätkuva ning süveneva integreerumise Euroopa ja muu maailma turgudega. Meil ei ole ühtegi süvitsi minevat kompetentsi, millega me oleks juhtival positsioonil maailmas ja sellist kompetentsi ei saa ka olema. Hea toimiva terviku seisukohalt oleme aga päris head suure maailma foonil. Suurimat ohtu näen eelpool kirjeldatud fookuse kadumises, mis peegeldub üldise majanduskeskkonna halvenemises.

5. Maksustabiilsus on oluline. Maksukoormus peab olema prognoositav ettevõtte jaoks vähemalt keskpikas tulevikus. Tööjõumaksudega peaks tööd tegema – eriti tööstuse vaatevinklist vaadatuna on nad liiga kõrged.

Endel Palla
Harju Elekter
nõukogu liige

1. Tulemused eriti ei üllatanud.
2. Optimismi sisendab, et oleme suutnud piisavalt investeerida, tootmisvõimsust on piisavalt uueks tõusuks. Pessimistlikuks teeb majandusliku surutise oht Euroopas ja teistel meile olulistel turgudel. Ülekaalus on optimism.
3. Võib öelda, et eurost tulenev kasu ettevõttele on tuntav.
4. Tuleb ära kasutada majandussurutis Euroopas ja maailmas ning arendada kõrgtehnoloogilist tootmist Eestis, meelitada sõbralikke välisinvesteeringuid. Pakkuda tiptasemel inseneriharidust.
5. Maksusüsteem vajab põhjalikku reformi, ajurünnakusse tuleks kaasata teadlased, arvamused, edukad ettevõtjad. Pooldan Euroopaga harmoneeritud maksusüsteemi. Eesti atraktiivsus on lihtsalt saavutatav madalamate maksumääradega. Kindlasti tuleks vähendada tööjõu makse, mis juba täna ületavad arenenud riikide maksumäära, tarbimismaksude osatähtsuses kogumaksukoormuses ja energia maksustamisel oleme Euroopa tipus. Kohalikele omavalitsustele peab kindlasti laekuma osa ettevõtluse maksudest, et neil oleks stiimul arendada ettevõtlust, mitte ainult maksutulu teenivaid eluasemeid.

Meie teadmised. Teie edu.

KPMG loodi Eestis 20 aastat tagasi. Ajad on olnud muutlikud nii siis kui nüüd, kuid tänu sellele on koostöös klientidega sündinud paindlikud lahendused – just see, mida meie puhul täna kõige rohkem hindate. Meie pühendunud töötajad teevad oma parima, et tuua teieni värskemad teadmised kogu maailmast. 20-aastase kogemusega rahvusvahelise meeskonnana aitame teil luua selgust ka kõige keerukamates olukordades. Täname, et olete meiega!

20
KPMG
EESTIS

Eesti majandus globaalses võtmes

KPMG globaalse uuringu *Pulse – the KPMG Global Business Outlook Survey* kohaselt, mis võtab kokku ärijuhtide ja -omanike arvamused maailma ees ootavate äri- ja majanduskeskkonna muutuste kohta, ilmutab koguni 51 protsenti vastanutest muret, et oleme jõudmas teise suurde majanduslangusesse. Seevastu 24 protsenti vastanutest on meelestatud märksa positiivsemalt ning usuvad, et asjad hakkavad liikuma paremuse poole.

Kristo Timberg
KPMG Baltics OÜ
nõustaja
tel 6676 819
ktimberg@kpmg.com

Optimismi majakaks võib lugeda ka Rahvusvahelise Valuutafondi poolt selleks aastaks prognoositud 3,5 protsenti maailmamajanduse kasvu, olgugi et USA ja BRICi riikide ettevõtjate ootuste kõrval on Euroopa riikides valitsev meeleolu veidi ettevaatlikum. See on ka mõistetav, võttes arvesse Euroopas valitsevat võlakriisi ning ettevõtjate kindlustunde puudumist majandusprognooside suhtes. Jäädes tuleviku suhtes ettevaatlikuks ja skeptiliseks, on enamiku ettevõtete lähenemine pigem reageeriva iseloomuga kui proaktiivne.

Majanduskasvu prognoos ja ettevõtjate ootused

Majandust vormivate segaste tuulte keskel paistavad globaalsest uuringust siiski välja teatud teemad. Järgnevalt üritamegi vaadata, kuidas Euroopa Komisjoni poolt Eestile prognoositud 1,2 protsenti majanduskasvu ning kohalike ettevõtjate ootused ja meeleolud maailmamajanduse kontekstis peegelduvad.

KPMG poolt Balti riikides läbi viidud majandusuuringu „Majanduse Pulss“ kohaselt näeb 52 protsenti Eesti ettevõtjast 1,2 protsenti SKP kasvu prognoosi sees kõige suurema panustajana tööstussektorit ning 19

protsenti vastanuist usub, et just energiaspektori panus majanduskasvu kujuneb kõige kaalukamaks.

Kohanemine ei ole ainult hetkeseisu kirjeldav nähtus, vaid on muutumas sektori uueks normiks.

Usaldusväärne finantssüsteem ei ole enam iseenesestmõistetav *status quo* ja krediidi kättesaadavuse osas valitseb ebakindlus. Maailma mastaabis on tööstussektoris tegutsevate ettevõtjate suhtumine ümbritsevasse majanduskeskkonda muutunud ning ettevõtted on hakanud rohkem tähelepanu pöörama käibekapitalile ja tasakaalustatud rahastamisele, et tagada tugev finantsseisund. Lisaks ettevõtte efektiivsuse tõstmisele aitab rahavoogude ja käibekapitali oskuslik juhtimine panna raha kõrvale raskemateks aegadeks, vähendades ettevõtte sõltuvust pankadest ning andes rohkem vabadust oma strateegiliste eesmärkide saavutamiseks. Uuringu tulemused näitavad koguni, et tootmissettevõtted

üle kogu maailma ainult ei maanda taolise tegevusega riske, vaid näevad selles ka võimalusi. Ettevõtjad on hinnanud kolmanda, neljanda ja viienda kõige olulisema aspektina vastavalt innovatsiooni, arenevaid turge ja heade tehingute tegemist, mis annab märku nende orienteeritusest kasvule. Ülal kirjeldatud meeleolude põhjal võib märgata, et ettevõtjad on harjunud uue olukorraga. Kohanemine ei ole ainult hetkeseisu kirjeldav nähtus, vaid on muutumas sektori uueks normiks, mille raames 82 protsenti ettevõtjaist näevad kohanemisstrateegiana megatrendide püüdmisele keskendumist. Lisaks kõigele usuvad 95 protsenti vastanuist pigem jätkusuutlikku ja järjepidevasse lähenemisesse.

Energiasektor

Energiasektoris võib ühe olulise aspektina välja tuua muutused taastuvenergia toetamise dünaamikas. Hetkel on taastuvenergia tootjate väljavaated positiivsed ning vaatamata taastuvenergia toetuste

vähendamisele on Euroopa riikide valitsused veendunud, et 2020. aastaks moodustab taastuvenergiapõhine elekter 15 protsenti kogu elektritarbimisest, mille kõrval on Eesti juba praeguseks jõudnud 16 protsendini.

Energihindade osas olid uuringus osalenud enamaltjaolt ühel meelel, et järgmise viie aasta jooksul maailm tõenäoliselt energiahindade kahekordistumist ei näe. Vaatamata Aasia kasvavale energianõudlusele põhjendati seda rafineerimismahtude ülepakkumisega, naftale alternatiivsete energiaallikate (nt põlevkiviõli ja maagaas) osatähtsuse suurenemisega ning tähtsaks peeti ka energiasäästlikkuse mõju suurenemist nõudlusele arenenud riikides.

Lisaks hindavad ettevõtjad energia ja maavarade sektorites üheks olulisemaks probleemiks võitlust talentide pärast. Eelkõige kasvavas energiasektoris suureneb mure

kvalifitseeritud inseneride vähesuse pärast, mistõttu selles vallas tehtavad investeeringud on märkimisväärsed.

Transport ja logistika

Kontrastina Eesti ja Läti vahel paistab silma Balti riikide ettevõtjate seas neljandaks olulisemaks SKP kasvu panustajaks hinnatud transpordi- ja logistikasektor. Eesti ettevõtjaist on valdkonda hinnanud olulisima SKPsse panustajana 8 protsenti vastanuist, samas kui Lätis usub transpordi tähtsusesse koguni 25 protsenti ettevõtjaist ja ärijuhtidest. Võttes arvesse käimasolevaid, maailma mastaabis regionaalseid diskussioone Rail Balticu, LNG-terminali ja Eesti-Soome gaasitrassi rajamise osas, on hetkel veel vara teha järeldusi, mil määral taolised arengud nii Eesti kui ka Baltikumi logistika osatähtsust suurendaks või arendaks.

Globaalsel tasandil hinnatakse transpordi- ja energiaspektori puhul üheks võimalikuks eesolevaks

muutuseks energiaettevõtete sisenemist autotööstuse turule: tõenäoline on elektriautode osatähtsuse suurenemine, mis tekitab järjest suuremat survet paremate akude väljatöötamiseks.

Töötajate motiveerimine ja palgasüsteem

Sarnaselt eelpool mainitule, kajas KPMG globaalsest uuringust läbi võtmetöötajate väärtustamise ja hoidmise tähtsus. Koguni 43 protsenti vastanutest pidas võtmetöötajate motiveerimist oma olulisimaks prioriteediks. Sellele vaatamata selgus, et 12 protsenti ettevõtjaist kasutab motiveerimiseks vaid palka ja rahalisi motiveatoreid. Vaieldamatult ei saa me üks-ühele võrrelda Eesti keskmist palka teiste rikkamate riikide palkadega ning teha üks-ühele järeldusi töötajate eelistustest. Sellele vaatamata usutakse, et rahaliste motiveatoritega on võimalik saavutada vaid lühiajalist edu. Selleks et jääda püsima keerulistes majandustingimustes, on vaja

tegutseda märksa loomingulisemalt. Nagu ka mitmed sotsiaalteaduslikud uurimused on kinnitanud, ei pea tänapäeva töötajad raha olulisimaks osaks motivatsioonipaketist. Järjest enam väärtustatakse karjääri ja enesearendamise võimalusi kui ka kogemuste korjamist. Selles valguses on hämmastav, et globaalse uuringu kohaselt lisab kõigest 5 protsenti ettevõtjaist väärtust mitterahaliste motiveatoritega.

Kõigi Balti riikide ettevõtjad pidasid üheks oluliseks teemaks meie maksusüsteemides toimuvat. Koguni 25 protsenti vastanutest Eestis soovis maksude raames näha sotsiaal- ja tulumaksumäära langetamist. See on mõistetav, kui võtta arvesse praegust majanduskeskkonda, kus ettevõtteid on sunnitud oma kulusid rangelt kontrolli all hoidma, piirates ülalkäsitletud rahalist motiveerimist. Globaalse uuringu põhjal, kus fookuses on kuluefektiivsus, ärimudelite uuendamine ja võtmetöötajate

hoidmine, ei tohi kindlasti alahinnata samme, mida ettevõtteid ise saavad astuda. Näiteks saavad ettevõtteid luua sisulisi ja töötajate ootustele vastavaid motivatsioonipakette, mis võib olla vahend ettevõtte konkurentsieelise suurendamiseks, vähendades piiranguid ettevõttele avanevate võimaluste ärakasutamisel.

Küsimusele, kuhu plaanivad Eesti ettevõtjad järgnevatel aastatel investeerida, jagunesid vastused ootuspäraselt eelkõige Läti, Leedu, Skandinaavia ja Venemaa vahel, tõeses Läti esikohale 23 protsendiga. Seevastu maailmas peetakse järjest olulisemaks arenevaid turge. Julgemad ja optimistlikumad ettevõtteid trügivad üha jõulisemalt Aasia ja Ladina-Ameerika turgudele, et lõigata kasu nende tugevast majanduskasvust.

Rahaliste motiveatoritega on võimalik saavutada vaid lühiajalist edu. Selleks et jääda püsima keerulistes majandustingimustes, on vaja tegutseda märksa loomingulisemalt.

Kuidas võtta tervishoiusektori kulud kontrolli alla¹

Tervishoiusektoris ei peaks nii palju tähelepanu pöörama ebapiisavatele tervisekindlustuse tingimustele või poliitilistele vastuoludele, vaid olukorrale, kus valesid asju mõõdetakse valesti.

Zinaida Tsukrejeva
KPMG Baltics OÜ
ärinõustaja
tel 6676 813
ztsukrejeva@kpmg.com

Aastaid on riikide tervishoiu kogukulude osatähtsus SKPst näidanud püsivat kasvu (vt tabel) ja jätkab tõusu tõenäoliselt ka lähitulevikus. Selline trend on arusaadav, kuna kasvu tõukab tagant elanikkonna vananemine ja uute ravimeetodite arendamine.

TERVISHOIUKULUDE OSATÄHTSUS SKPst					
Riik	2005	2006	2007	2008	2009
Eesti	5,0	5,0	5,2	6,1	7,0
Austria	10,4	10,3	10,3	10,4	11,0
Tšehhi	7,2	7,0	6,8	7,1	8,2
Taani	9,8	9,9	10,0	10,3	11,5
Soome	8,4	8,4	8,1	8,4	9,2
Prantsusmaa	11,1	11,0	11,0	11,1	11,8
Saksamaa	10,7	10,6	10,5	10,7	11,6
Iirimaa	7,6	7,5	7,7	8,8	9,5
Itaalia	8,9	9,0	8,7	9,0	9,5
Holland	9,8	9,7	9,7	9,9	12,0
Poola	6,2	6,2	6,4	7,0	7,4
Slovakkia	7,0	7,3	7,7	8,0	9,1
Sloveenia	8,4	8,3	7,8	8,4	9,3
Hispaania	8,3	8,4	8,5	9,0	9,5
Rootsi	9,1	8,9	8,9	9,2	10,0
Šveits	11,2	10,8	10,6	10,7	11,4
Ühendkuningriik	8,2	8,5	8,4	8,8	9,8
Läti	6,16	6,17	6,19	6,58	6,52
Leedu	5,86	6,23	6,22	6,59	6,59

Allikas: OECD Health Data 2011; Trading Economics 2011

Vähesed tajuvad, et eelkõige on tervishoiukulude eskaleerumine tingitud valesti valitud mõõtmismudelist. Tegelikuses puudub selge arusaam, kui palju maksab ühe või teise raviteenuse osutamine, ja veelgi vähem teatakse, kuidas saab võrrelda tehtud kulusid saavutatud tulemusega. Selle asemel, et keskenduda aspektile, kui palju maksab ühele patsiendile raviteenuse osutamine kogu ravitsükli ulatuses, mõõdetakse üksiku raviteenuse maksumust tervishoiuteenuse osutaja struktuuriüksuse tasemel.

Seda olukorda süvendab veelgi asjaolu, et tervishoiusektori osapooled ei ole kokku leppinud mõiste „kulu” täpses tähenduses. Kui poliitikud räägivad tervishoiusektori kulude vähendamisest, mõtleavad nad, kui palju riik maksab

tervishoiuteenuste osutajatele vastava raviteenuse eest, aga mitte seda, kui suured on tegelikult tervishoiuteenuse osutaja tehtavad kulud. Seesugune kulude kokkuvõtte mõjutab peamiselt hüvitatud teenuste arvu ja hüvitise suurus, mistõttu kokkuvõtte tulemusena väheneb vastava teenuse osutaja kasumlikkus, aga ei vähene raviteenuse osutamise tegelik maksumus.

Esiteks ei oska tervishoiuteenuse osutajad sobimatu kulude mõõtmise mudeli kasutamise tõttu seostada kulude tekkimist elluviidud protsessidega. See omakorda takistab ressursside pühendamist protsesside parendamisele ning järjepideva ja jätkusuutliku kulude vähendamise strateegia arendamist. Selle asemel kärbib teenuseosutajad kalli teenuse osutamist, tööjõu kompensatsioone

ja ka töötajate arvu. Teiseks, kui tervishoiuteenuse osutajatele hüvitatakse ühed teenused, samal ajal kui teiste teenuste osutamisel teenivad nad kahju, tekib moonutamine tervishoiuteenuse osutamise ja tõhususe vahel. Kolmandaks tähendab puudulik info tervishoiuteenuse tegelike kulude kohta, et tõhusatele tervishoiuteenuse osutajatele jäävad mõned teenuse kulud hüvitamata, samas kui ebaefektiivsetel teenuseosutajatel on stiimul paremate tulemuste saavutamiseks väike.

Seaduste muutmine ja läbimurded arstiteaduses ei aita tervishoiuteenuste kulusid kontrolli alla võtta. Selle probleemi lahendamiseks on tarvis täpseid andmeid teenuste tegelike kulude kohta ja nende kulude võrdlust saavutatud tulemusega.

Tervishoiusektori kulude täpne mõõtmine esitab väljakutse eelkõige tervishoiuteenuste osutamise kompleksuse tõttu. Patsiendi juhtumi menetlemise kaasatakse mitmesuguseid ressursse – personal, seadmed, ruumid jms. Lisaks kasutatavatele ressurssidele mõjutab teenuse osutamist patsiendi terviseseisund. Samuti on hetkel toimiv tervishoiuüsteem üksikisikukeskne, mis tähendab, et sarnaste terviseprobleemidega inimestele rakendatakse erinevaid ravimeetmeid.

Seaduste muutmine ja läbimurded arstiteaduses ei aita tervishoiuteenuste kulusid kontrolli alla võtta. Selle probleemi lahendamiseks on tarvis täpseid andmeid teenuste tegelike kulude kohta ja nende kulude võrdlust saavutatud tulemusega.

Sobilik kulude mõõtmise mudel peaks arvestama kõikide kasutatud ressursside kulu läbi kogu tervishoiuteenuse osutamise protsessi. See tähendab, et tuleks välja selgitada kõik tervishoiuteenuse osutaja poolt teostatud administratiivsed ja kliinilised protsessid, nende kestus ning tegelikult kantud kulud. Tervishoiuteenuse osutamise protsessi kaardistamisel ja analüüsimisel võib abiks olla tegevuspõhise kulumudeli (*activity based costing*) kasutamine koos teiste mõõtmisinstrumentidega.

Kulude mõõtmise protsess

Järgnevalt on esitatud seitse võimalikku sammu, kuidas tervishoiu teenuse osutajad saaksid mõõta osutatava tervishoiuteenuse kogukulu:

1. Vali tüüpiline tervishoiuteenus või patsientide grupp, kelle tervishoiuteenuse osutamise kulusid hakkad mõõtma. Määra igale teenusele või patsiendigrupile teenuse osutamise protsessi algus ja lõpp. Krooniliste haiguste puhul soovitatakse valida teenuse osutamise tsükliks nt üks aasta.

2. Määratle tervishoiuteenuse osutamise väärtusahel. Tervishoiuteenuse osutamise väärtusahela abil kirjeldatakse kõiki analüüsitava tervishoiuteenuse osutamise seotud peamisi tegevusi, nende järjestust ja muud asjassepuutuvat infot. Väärtusahela koostamisel peetakse silmas kogu ravitsükli, mitte üksikuid protsesse eraldi. Selline raamistik aitab määrata tulemuse mõõtmise põhidimensioonid ja on alus kindlate tegevuste kaardistamiseks.

3. Kaardista tervishoiuteenuse osutamise väärtusahela tegevused. Tegevuste kaardistamisel näidatakse ära kõik teenuse osutamiseks vajalikud ressursid (personal, seadmed, ruumid jms) ning informatsiooni ja ressursside liikumine.

4. Mõõda iga tegevuse elluviimiseks kuluv aeg. Mõõda, kui palju aega kulutatakse iga tegevuse jaoks kaasatud ressursside lõikes.

5. Arvuta välja iga tegevuse elluviimiseks tehtavad kulud. Siin peab kalkuleerima iga kaasatud ressursi

otsesed kulud näiteks kuu või muu fikseeritud ajaperioodi jooksul. Lisaks peab arvutama ka tugiprotsesside elluviimiseks vajalike ressursside kulud ja liitma neid otseste kuludega kokku.

6. Arvuta välja iga ressursi tegelik kättesaadavus teenuse osutamiseks tundides ja kalkuleeri vajamineva ressursi maksumus ühe tunni kohta. Selleks, et mõõta personaliressursi kättesaadavust, tuleb esiteks kindlaks teha, mitu päeva aastas töötaja tegelikult tööd teeb. Järgmisena tuleb välja arvutada, mitu tundi päevas töötaja on tegelikult kättesaadav ja tegeleb analüüsitud tegevusega (st standardne tööaeg miinus koosolekud, lõunapausid, koolitused jms). Lõpuks, võttes arvesse punktis 5 teada saadud kulud, tuleb arvutada, kui palju maksab ühe töötaja töö tunnis. Sama loogikat peab jälgima ka seadmete, ruumide jm ressursside puhul.

7. Arvuta välja tervishoiuteenuse osutamise kogukulud. Kalkuleeri eri tegevuste teostamisega seotud kulud ja liida need kokku, et saada analüüsitud tervishoiuteenuse osutamise kogukulud.

Kui tervishoiusektori osapooled saavad teada patsiendi ravimise protsessi tegelikud kogukulud, siis saavad nad kaaluda ka uute hüvitiste skeemide rakendamist ilma, et see ohustaks tervishoiuteenuse osutajate finantsjätkusuutlikkust.

Kersti Reinsalu
Eesti Haigekassa
juhatuse liige

Riigi tervishoiukulude piiramatut kasvu ning „võidurelvastumist“ on püütud vähendada haiglate arvu kinnitamisega Vabariigi Valitsuse määrusega vastu võetud „Haiglavõrgu arengukavas“ (HVA). Sellega on fikseeritud haiglad liikide kaupa, kuid paraku ei ole HVA haiglate investeeringud (nii infrastruktuuri kui ka seadmetesse) riigi poolt juhitud ega kontrollitud. Sellele puudusele on tähelepanu juhtinud ka väliseksperdid. Samuti tuleb tegeleda haiglavõrgu võimsuse vähendamisega, mis ei pruugi olla just haiglate liitmine, vaid ka olemasolevate voodite/erialade vähendamine mõnes haiglas.

Eestis on rakendatud tervishoiuteenuste hindade arvutamiseks tegevuspõhist kuluarvestust (ABC), kus on kirjeldatud kõik teenused (tegevused) ressursside kasutuse kaupa. Hindade arvutusi/uuendusi juhivad haigekassa, kuid teeb seda koostöös erialade ja haiglate esindajatega. Kogu see info on avalik ning annab raviasutustele võimaluse oma asutuses sarnase kuluarvestuse korral leida võimalikud kokkuhoiukohad.

Haigekassa on püüdnud omalt poolt tervishoiukulude kasvu ohjata rahastamismeetodite valikuga. Juba 1998. aastast võeti üldarstiabi

rahastamise aluseks nn pearahad, mille kohaselt ei sõltu perearstidele makstav raha vastuvõttude arvust, vaid tema nimistu suurusest. Nii see kui ka perearstidele makstav nn kvaliteeditasu peaks suurendama motivatsiooni tegeleda haiguste ennetusega ja peaks kulutama vähem ressursse ravimisele. Kvaliteedisüsteemiga liitunud perearstide nimistutes olevad inimesed on paremini hõlmatud ennetustegevuste ja krooniliste haiguste süstemaatilise jälgimisega. Lisaks perearsti enda rahalisele „võidule“ vähendab see ka vajadust eriarstiabi järele.

Statsionaarses ja päevaravis rahastame haiglaid alates 2004. aastast diagnoosipõhiste gruppide (DRG) alusel, mis ei soodusta haiglal patsiendi pikalt haiglas hoidmist ja liigsete uuringute/ protseduuride tegemist. Sellelgi meetodil on mõningaid puudusi, mis võivad kulude piiramise eesmärgil vahel kaasa tuua ka kvaliteedi languse.

Lisaks rahastamismeetodite valikule tehakse lepinguid sõlmides teadlikke valikuid, et soodustada ambulatoorset ja päevaravi kui haigekassa kulusid kokku hoidvaid ja haigla ressursse säästvaid ravivorme.

¹ Artikkel on kirjutatud HBR artikli alusel: R. S. Kaplan, M. E. Porter, How to Solve the Cost Crisis in Health Care, september 2011.

Ettevõtte või mitte, selles on küsimus

Ettevõtte üleminek on võimalus äritegevuse üleandmiseks ilma, et sellega kaasneks maksutagajärgi. Kuna märgata on olnud maksu- ja tolliameti huvi kasvu sedasorti tehingute vastu, uurime käesolevas artiklis, kus need „maksukalad“ peituvad, mida nii usinalt õngitsema on asunud.

Merike Oja
KPMG Baltics OÜ
maksunõustaja
tel 6268 740
moja@kpmg.com

Ettevõtte või selle osa üleandmist ei maksustata käibemaksuga, kuna käibemaksuseaduse kohaselt ei loeta sellist tehingut käibeks. Ettevõtte ülemineku kriteeriumid sätestab võlaõigusseadus, millele viitab ka käibemaksuseadus. Praktikas lähtuvad ettevõtte mõiste sisustamisel nii maksu- ja tolliamet kui ka kohtud lisaks nõukogu direktiivist 2001/23/EÜ ettevõtjate, ettevõtete või nende osade üleminekul töötajate õigusi kaitsvate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta.

Kui jätta kõrvale küsimus, missugune kaal on erinevatel asjaoludel ettevõtte ülemineku kui sellise toimumises, ja keskenduda ainult maksutemaatikale, siis jagunevad vaidlused laias laastus

kaheks:

- 1) käibemaksuvaidlusteks või
- 2) vaidlusteks selle üle, kellel on maksuvõla tasumise kohustus.

Kui tehingu vorm vastab ettevõtte või selle osa võõrandamisele ja seda ei ole käibemaksuga maksustatud, tunneb maksu- ja tolliameti huvi müüja vastu, sest tehingu ümberklassifitseerimisel saab müüjalt sisse nõuda tasumata jäetud käibemaksu.

Kui varakogumi üleandmine on käibemaksuga maksustatud, on maksu- ja tolliameti huviobjekt ostja, kes on ebaõigesti kajastanud oma käibedeklaratsioonis sisendkäibemaksu, kui tegelikkuses leidis aset ettevõtte või selle osa üleminek.

Kui tehingu üks pool on pankrotis või maksejõuetu, tunneb maksu- ja tolliamet huvi varakogumi koosseisu vastu, sest ettevõtte või selle osa üleminekuga lähevad omandajale üle ka sellega seotud maksukohustused, mida on võimalik viimaselt sisse nõuda.

Müüja riskid tehingu ümberklassifitseerimisel

Kui tagantjärele selgub, et tehingu tingimused ei vasta ettevõtte või selle osa ülemineku kriteeriumidele, on tegemist vara müügitehinguga, mis toob müüjale kaasa käibemaksu ja maksuintresside tasumise kohustuse. Tehingu ümberklassifitseerimisel arvutatakse maksusumma igalt üksikult üle antud varalt ja õiguselt

eraldi, arvestades konkreetse vara või õiguse maksustamise eripärasid. Näiteks kui varade koosseisu kuuluvad ka kinnisasjad, võib olla tegemist maksuvaba käibega.

Kinnisasjade üleandmisel võib müüjal tekkida käibemaksukohustus tulenevalt kinnisasja soetamisele maha arvatud sisendkäibemaksu ümberarvutamise vajadusest. Kui tavaolukorras on sisendkäibemaksu tagasimaksmise kohustuse tekkimist võimalik vältida kinnisasja müügihinna vabatahtlikult käibemaksu lisamisega, siis tehingu tagantjärele ümberklassifitseerimisel ettevõtte või selle osa võõrandamisest vara müügi tehinguks ei ole käibemaksu müügihinna lisamine võimalik. Käibemaksukohustuse tekkimine sõltub kinnisasja soetamise ja sellele parenduste tegemise ajast. Sisendkäibemaks kuulub ümberarvutamisele viimase kümne aasta jooksul ostetud kaupadelt ja teenustelt, kui need on suurendanud kinnisasja raamatupidamislikku väärtust.

Müüja riskid:

- Tasumata jäänud käibemaks
- Maksuintressid
- Sisendkäibemaksu korrigeerimine

Ostja riskid tehingu ümberklassifitseerimisel

Kui ostjale on esitatud varakogumi kohta käibemaksuga arve, kuid maksu- ja tolliamet ei soovi ostuarvele märgitud käibemaksu tagastada, võib olla küsimus selles, et varade ja nendega seotud õiguste müügi raames on

tegelikkuses üle antud ettevõtte või selle osa. Maksu- ja tolliameti huvi selliste tehingute vastu on suurem juhul, kui varade üleandja on makseraskustes ega suuda või ei plaanigi müügitehingult maksmisele kuuluvat maksusummat riigieelarvesse tasuda.

Kui ostja on saanud käibemaksuga ostuarve ja hiljem selgub, et tegemist oli ettevõtte või selle osa omandamisega, ei ole ostjal õigus ostuarvele märgitud käibemaksu sisendkäibemaksuna maha arvata¹.

Kui ostjale on käibemaksusumma juba jõutud tagastada, tuleb see tehingu ümberklassifitseerimisel koos maksuintressidega maksu- ja tolliametile tagasi maksta.

Kui keskenduda ainult maksutemaatikale, siis jagunevad vaidlused laias laastus käibemaksuvaidlusteks või vaidlusteks selle üle, kellel on maksuvõla tasumise kohustus.

Tänaseks on olemas Riigikohtu seisukoht ka selles küsimuses, kuidas tehingu ümberklassifitseerimine võib mõjutada kolmandate isikute kaudu toimunud tehinguid (nt uue

liisinglepingu sõlmimist ettevõtte omandajaga ja sisendkäibemaksu mahaarvamist kolmandast isikust liisinguandjalt saadud arvelt). Riigikohus leidis², et käibemaksuseaduses ettevõtte ülemineku reguleeriv säte ei kohaldu olukorras, kus ettevõtte üleminekus osalevad mitme tehingu tulemusena ka kolmandad osapooled (nagu antud kaasuses osales liisinguandja). See võimalus võib eksisteerida üksnes juhul, kui on tõendatud, et tegemist oli näilike tehingutega. Seega ei mõjuta ettevõtte ülemineku toimumine või mittetoimumine selliste kolmandate osapoolte käibemaksukohustusi, kel ei pruugi olla infot tehingu tagamaade kohta.

Ostja riskid:

- Sisendkäibemaksu mahaarvamise piirang
- Maksuintressid
- Maksuvõlgade omandamine

Maksuvõlgade tasumise kohustus tehingu ümberklassifitseerimisel

Maksukorralduse seaduse kohaselt lähevad ettevõtte või selle osa omandi või valduse üleminekul omandajale või valduse saajale üle ka ettevõtte või selle organisatsiooniliselt iseseisva osaga olemuslikult seotud rahalisel nõuded ja kohustused, mis tulenevad maksuseadustest või maksukorralduse seadusest. Seega võib tehingu ümberklassifitseerimisega ettevõtte või selle osa võõrandamiseks kaasneva kohustus tasuda omandatud ettevõttega seotud maksuvõlad.

Maksuvõlgade sissenõudmine ettevõtte või selle osa omandajalt eeldab, et defineeritud on varakogum, mille abil üle antud ettevõtte tegutses ja millega on võimalik jätkata iseseisvat majandustegevust, ning maksuvõlad on seotud selle üksusega.

Riigikohtu 16. aprilli 2012. aasta otsus nr 3-3-1-6-12 sarnases küsimuses toetas maksu- ja tolliameti seisukohti. See näitab, et maksu- ja tolliametil on kogemustepagas, mis võimaldab tal lisaks ettevõtte ülemineku toimumise faktile määratleda ka üleläänud majandusüksuse koosseis. Mõnedki varasemad vaidlused on just sel põhjusel katkenud³.

Kokkuvõttes võib öelda, et vormiliselt on ettevõtte üleminek suurepärase võimaluse äritegevuse üleandmiseks ilma, et sellega kaasneks käibemaksukohustusi. Kuna aga õiguslikult ei ole reguleeritud, millise lepingu alusel ettevõtte üle antakse, on oluline hoolikust lepingutingimuste läbirääkimisel ja poolte sarnane arusaam tehtavast tehingust koos võimalike maksutagajärgedega. Hilisemate vaidluste korral võivad maksuriskid tekkida kummalegi poolele.

¹ Vt Riigikohtu otsus nr 3-3-1-20-11.

² Vt Riigikohtu otsus nr 3-3-1-89-11.

³ Vt Riigikohtu otsus nr 3-3-1-20-11, Tallinna Ringkonnakohtu otsus nr 3-08-657.

Määrusega sätestati siseauditeerimise olulised raampõhimõtted, mis koosnevad siseauditeerimise definitsioonist, eetikakoodeksist ja siseauditeerimise standarditest.

Uued siseauditeerimise kutsestandardid

Audiitortevuse seaduse § 70 lõike 2 alusel kehtestati Eestis rahandusministri 13. detsembri 2011 määrusega nr 57 siseaudiitori kutsetevuse standardid, mis jõustusid alates 18. detsembrist 2011.

Triin Värav
KPMG Baltics OÜ
ärinõustaja
tel 6268 732
tvarav@kpmg.com

Siseaudiitori kutsetevuse standardid on koostatud Rahvusvahelise Siseauditorite Ühingu (IIA) põhimõtete järgi ja rahvusvaheliste siseauditeerimise standardite¹ alusel.

Määrusega sätestati siseauditeerimise olulised raampõhimõtted, mis koosnevad siseauditeerimise definitsioonist, eetikakoodeksist ja siseauditeerimise standarditest.

Siseauditeerimise definitsioon määratleb siseaudiitori kutsetevuse põhimõttelise eesmärgi, iseloomu ja ulatuse. Eetikakoodeksi eesmärk on edendada siseaudiitori kutseala eetilist kultuuri. Eetikakoodeks ulatub siseauditeerimise definitsioonis esitatud siseaudiitori töö eesmärgi, iseloomu ja ulatuse olemusest kaugemale, sisaldades kahte olulist komponenti: põhimõtteid, mis on olulised siseaudiitori kutseala ja praktika jaoks, ning käitumisreegleid, mis kirjeldavad siseauditoritelt oodatavaid käitumisnorme.

Siseauditeerimise standardid on jaotatud kolme ossa – tunnusstandardid, tegevusstandardid ja sõnastik. Standardite eesmärk on:

1. tuua välja põhiprintsiibid, mis kirjeldavad siseaudiitori kutsetevust;

2. anda raampõhimõtted laia vahemiku väärtust lisavate siseauditeerimistegevuste läbiviimiseks ja edendamiseks;
3. kehtestada siseaudiitori tegevuse hindamise alused;
4. olla abiks kõigile siseauditoritele mis tahes liiki organisatsioonides, kus siseaudiitori kutsetevus aset leiab. Standardid on põhimõtetele orienteeritud ja kohustuslikud nõuded, mis koosnevad:
  - a) siseaudiitori kutsetevuse ning selle mõjususe hindamise põhinõuetest, mis on rakendatavad nii organisatsiooni kui ka üksikisiku tasandil;
  - b) tõlgendustest, mis selgitavad standardites sisalduvaid mõisteid või kontseptsioone.

Määruse teise olulise punktina esitatakse rakendussätted, millega sätestatakse, et enne määruse jõustumist alustatud ja määruse jõustumise ajaks lõpetatud IIA standardite kohane töö ning selle kvaliteedi hindamine loetakse teostatuks määrusega kehtestatavate siseaudiitori kutsetevuse standardite kohaselt.

Määrus on kättesaadav <https://www.riigiteataja.ee/akt/115122011009>

¹ Copyright © 2009-2011 The Institute of Internal Auditors, 247 Maitland Avenue, Altamonte Springs, Florida 32701-4201, USA

Kümne aasta pärast majandusuuringute alal või avalikus sektoris

KPMG annab regulaarselt välja stipendiume Tallinna Tehnikaülikooli ning Tartu Ülikooli majandusteaduskonna bakalaureuse- või magistriõppe tudengitele, kelle seast langes tänava valik vastavalt Katri Urkele ja Andrus Lukkele. Noored rääkisid KPMG Foorumile oma õppetööst, tulevikuplaanidest ning mõtetest seoses majanduseluga.

Mis viis ideele taotleda KPMG stipendiumi ja kuidas plaanite stipendiumi kasutada?

Katri Urke:

Nägin TTÜ kodulehel kuulutust sügise stipendiumikonkursi kohta. Kuna soovin magistriõppesse minna välismaale ja olen otsinud selleks rahastamisvõimalusi, tundus stipendiumile kandideerimine mõistlik. Pealegi on KPMG stipendium TTÜs hetkel ainus ainult majandusüliõpilastele mõeldud stipendium.

Andrus Lukke:

Idee kandideerida sain Tartu Ülikooli Sihtasutuse kaudu. Esmakordselt jäi KPMG stipendium mulle silma seetõttu, et see on mõeldud just majandusteaduskonna üliõpilastele. Tundsin, et minu eelnevad saavutused ja edaspidised plaanid teevad minust sobiva kandidaadi ja otsustasin konkursist osa võtta. Sel aastal teist korda. Kandideerisin stipendiumile ka 2010. aastal, siis pääsesin lõppvooru. Usun, et tol korral jäi nõrgaks stipendiumi kasutamise plaan – see sai nüüd parandatud. Nimelt rahastan stipendiumiga osaliselt oma järgmise aasta õpinguid Rotterdami Erasmuse Ülikooli Juhtimiskoolis (Rotterdam School of Management, Erasmus

University) finantseeringute ja investeringute erialal.

Mis teemadele pöörate oma õppetöös suuremat tähelepanu ehk mis huvitab? Kas bakalaureuse- või magistratöö teema on teada?

Katri Urke:

Kuna mind huvitavad majanduse kõrval ka ühiskond ja poliitika, olen igas aines püüdnud leida just ühiskonna ja riigiga seonduvaid aspekte. Lisaks ühiskonnaga seotud majandusainetele on põnev olnud ka ökonomeetria, mis võimaldab majandusprotsesse ja -arenguid praktiliselt uurida.

Minu bakalaureusetöö teema on „Palkade ja hindade inflatsioon ning nendevaheline võimalik põhjuslik seos Eestis“. Töö eesmärk on välja selgitada, kui tõenäoline on Eestis palga-hinna spiraali teke.

Andrus Lukke:

Oma õpingutes püüan suuremat tähelepanu pöörata rahanduse erialale. Järgnevast õppeaastast keskendungi ainult sellele ja soovin eelkõige spetsialiseeruda ettevõtte finantsjuhtimise valdkonnale. Eelmise aasta septembris astusin Tartu Ülikooli, et alustada majandusteaduskonnas

magistriõpinguid. Minu plaan on sinne kaheaastane programm läbida ühe aastaga ja järgmisel õppeaastal välismaal omandada teine magistrikraad. Kuna tahan, et minu magistratöö oleks heal tasemel ja leiaks kasutust ka praktikas, siis soovin selle kirjutada koostöös mõne ettevõttega – see tähendab, et Tartu Ülikooli magistratööd kaitsen pärast välismaal oldud aastat.

Mis pani otsustama õpingute kasuks ülikoolis, kus õpite, ning mida arvate majandusharidusest?

Katri Urke:

Teadsin, et tahan õppida midagi, mis on seotud ühiskonnaga, ent milles saab rakendada ka teadmisi matemaatikast. Seetõttu otsustasingi majandust õppima minna. Tallinna Tehnikaülikooli ja Tartu Ülikooli majandusteaduste õppekavasid võrreldes tundus TTÜ oma huvitavam ja mitmekülgsem. Lisaks võimaldas TTÜsse õppima minek mul jääda Tallinnasse ja tegeleda edasi oma huvialadega.

Olen TTÜ pakutava majandusharidusega üldiselt rahul. Meeldib, et suurt rõhku on pandud matemaatilistele oskustele. Need, kellel endal vähegi huvi on, saavad

Katri Urke – stipendiaat TTÜst, kus KPMG stipendium on hetkel ainus majandusüliõpilastele mõeldud stipendium.

Magistrant **Andrus Lukke** Tartu Ülikoolist kandideeris stipendiumile teist korda ja osutus seekord valituks.

majanduse põhialused ning laia pildi riigi ja majanduse seostest selgeks.

Andrus Lukke:

Eelmisel aastal õppisin Erasmuse programmi raames Mannheimi Ülikoolis Saksamaal ja seal olles otsustasin, et soovin vähemalt ühe aasta jälle Tartus veeta – tundsin linnast ja siinsetest inimestest puudust. Seni olen Tartu Ülikoolis pakutava majandusharidusega väga rahul. Kodutööd on palju ja on tavaline, et külastame kooli ka nädalavahetustel – sõpradega naljatame, et me oleme seal üks väike pere. Teaduskonnas tutvustatakse kahe aasta jooksul üliõpilastele palju erinevaid valdkondi, kuid magistrandina tunnen, et sooviksin keskenduda rohkem ühele kindlale erialale. Telliksin hea meelega teaduskonnale mõnest välisülikoolist kodutöödeks finantsalaseid case study'sid. Eelmisel aastal Saksamaal oli nende lahendamine minu jaoks väga raske, kuid samas väga huvitav. Usun, et üliõpilased õpiksid nendest väga palju.

Soovin oma õpinguid jätkata Rotterdami, kuna hindan selle ülikooli tugevat positsiooni majandusülikoolide seas ja mõistlikku hinda võrreldes teiste Lääne-Euroopa ülikoolidega. Olen tutvunud nende programmiga ja see

tundus mulle spetsiifiline ja huvitav.

Millisena näete euro tulevikku? Kas euroalas toimub muutusi lähema kümnendi jooksul?

Katri Urke:

Muutusi toimub kindlasti, sest on saanud selgeks, et riikidel, millel on väga erinevad töökultuurid, võimekus, kasvupotentsiaal, töö-, sotsiaal- ja maksupoliitika, on keeruline ühist valuutat hoida. Arvan, et kuna ühisrahal on mitmeid eeliseid, on ühisraha tulevikus mingil kujul alles, kuid pean tõenäoliseks, et ühisraha ei kasuta enam kõik praegused euroala riigid. Toimub kas eurot kasutavate riikide arvu vähendamine või lausa euroala lagunemine koos uue rahaliidu loomisega või siis senisest märksa suurem riikide integreerumine ühtse eelarve- ja majanduspoliitika kaudu. Ent juba praegu on näha, et mitmed riigid ei pruugi olla nõus euro nimel veel osa oma suveräänsusest loovutama.

Andrus Lukke:

Ma arvan, et euro vajab restruktureerimist, ja usun, et kümne aasta jooksul toimub mingi suurem muutus. Küllaltki raske on säilitada liikmesriikide ühist monetaarpoliitikat, kui fiskaalpoliitikas tegutsetakse

erinevatest huvidest lähtudes. Muidugi on praegu kõige suurem mure Kreeka, kes on enda majanduse odava laenuhaga üles ehitanud ja nüüd ei suuda olla enam konkurentsivõimeline. Minu arvates lükkavad praegused abipaketid Kreeka probleeme lihtsalt edasi, mitte ei aita neid riiklikul tasemel lahendada. Sellel teemal saaks pikalt arutleda, kuid lühidalt öeldes usun, et Kreeka peaks eurost loobuma, oma valuuta devalveerima ja vaikselt oma majanduse uuesti üles ehitama – eks näis, mis saab.

Eesti osas loodan, et kümne aasta jooksul toob euro eraisikutele rohkem rõõmu, kui see on seda seni teinud. Pean silmas eelkõige inimeste muret hinnatõusu pärast. Eks ka Eesti majandus sai buumi ajal laenuhast hoogu juurde, kuid erinevalt kreeklastest oleme praeguseks sellest aru saanud ja see annab meile loodatavasti tulevikku vaadates edumaa – mina vaatan tulevikku positiivselt.

Millised on tulevikuplaanid ehk kes ja kus te võiksite olla kümne aasta pärast?

Katri Urke:

Minu ideaalne töökoht oleks seotud majandusuuringutega.

Andrus Lukke:

Usun, et seda on veelgi raskem ennustada kui euro tulevikku. Tean, et sügisest kolm vähemalt aastaks Rotterdami. Kui uurida RSMi statistikat, siis kooli ajal ja kolme kuu jooksul pärast lõpetamist on töökoha leidnud 96% üliõpilastest. Sellest tulenevalt ei julge ma eitada varianti, et paar järgnevat aastat mööduvad kusagil Lääne-Euroopas finantsanalüütiku või nõustajana. Samas, kui olla aus, siis pärast aastat Saksamaal tõmbas miski tagasi Eestisse ja praegu eelistaksin siia naasta juba järgmisel suvel.

Kümne aasta pärast töötan ma Eestis erasektoris, kuid mõtlen juba vaikselt avalikku sektorisse edasilikumise peale. Mulle meeldib mu töökoht, samas tahan endale uusi väljakutseid leida ja tunnen, et avalikus sektoris suudan ennast kasulikuks teha. Samuti pean saama piisavalt aega veeta oma perekonnaga ja ka kümne aasta pärast ei tohiks mu elust olla kadunud sport.

Kui võtta kõik lühidalt kokku, siis kavatsen olla lihtsalt õnnelik.

KPMG viis kolmandat aastat läbi äriliidrite küsitluse „Majanduse Puls“ Kas tulemustes hakkas silma midagi teie jaoks üllatavat?
Katri Urke:

Kõige üllatavam oli vahest, et äriliidrid ei taju varimajandust suure probleemina ning et selle osakaalu peetakse tegelikust märksa väiksemaks. Lisaks, kuna palju on räägitud sellest, et Eestis on tööjõumaksud kõrged ning et neid tuleks langetada, jäi silma asjaolu, et vaid 25 protsenti äriliidritest pidas oluliseks tulumaksu või tööjõumaksud alandamist. Üllatas ka, et eestlased puhkavad rohkem kui lätlased ja leedulased.

Andrus Lukke:

Midagi väga üllatavat ma enda jaoks ei leidnud, küll aga leidsin väga huvitavat:

- Euro positsiooni suhtuvad Eesti

vastanud võrreldes eelmise aastaga pessimistlikumalt. Vähem on vastanuid, kes arvavad, et 2020. aastal on euro maailmas juhtiv valuuta. Pigem arvatakse, et euroga on ilmnenud tõsised probleemid ja mõni riik on euroalast lahkunud.

- Läti vastanutest usub enim, et nad liituvad euroalaga 2015.–2016. aastal. Teised riigid selle osas nii optimistlikud ei ole.
- Eesti vastanud toetavad enim tuumaenergiat, samas lätlased ja leedulad usuvad biomassist saadavasse energiasse.
- Kõige rohkem eestlastest vastanuid toetas kohalike omavalitsuste arvu kärpimist 40–50 peale. See oli küllaltki üllatav. See tähendaks rohkem kui neljakordset omavalitsuste arvu vähendamist.
- Eestlased tahavad naabritest investeerida Lätti, lätlased ja leedulased eelistavad aga teineteist.

Teeme ära! • Talgupäev 2012

KPMG tegus seltskond osales 5. mail looduskaunis Kõrvemaa Matka- ja Suusakeskuses talgutel, et heakorrastada Oja parki ja lõkkeplatsi. Tööd jagus nii saameestele kui riisujatele. Lõkkekartulid ning saun panid tõsisele tööpäevale mõnusa punkti.

Uudisnupud

Maailmamajanduse kindlustunne on hakanud taastuma

Maailma ettevõtted valmistuvad suurendama investeringuid, laiendama tegevust ja tõstma töötajate arvu – selline on maailmaturu väljavaade 2012. aasta alguses, mis oluliselt erineb eelmise aasta lõpupoole valitsenud madalseisust. KPMG hiljutine uuring *Pulse – the KPMG Global Business Outlook Survey* näitab, et umbes 42 protsenti tööstusettevõtjast loodab järgmise 12 kuu jooksul oma toodangut suurendada. See on ilmne edasimineku võrreldes eelmise, 2011. aasta oktoobris toimunud *Pulse* uuringu tulemustega, kui kasvu ennustas vaid 27 protsenti uuringus osalenuist.

Firmajuhtid keskenduvad riskide juhtimisele

Riskivaldkonna otsustajate uuringu *The Convergence Evolution* andmeil võtab 41 protsenti juhtkondadest riskijuhtimist väga tõsiselt. Võrreldes finantskriisile eelnenud ajaga pööravad ettevõtted nüüd üha rohkem tähelepanu riskijuhtimisele, sidudes seda ettevõtte juhtimise ning õigusnormide järgimisega, kuid samas sidumata riskiteemasid firmade strateegiasuundadega. Suurem tähelepanu riskiteemadele johtub nende tähtsustamisest tegevjuhtkonna ning regulaatorite tasandil.

Kauplused loodavad käibe kasvatamisel mobiilitehnoloogiale

Maailma juhtivate jaekaubandusettevõtete finantsjuhtidest ennustab 40 protsenti oma ettevõtte käibe langust 2012. aastal, selgub KPMG iga-aastasest jaeäri finantsjuhtide uuringust. Müügitulude kasvatamiseks on plaanis arenevatele turgudele laienemise ja tootearenduse kõrval investeerida just uuenduslike mobiilitehnoloogiate kasutusse. Uuring viidi läbi 350-s toiduanete, jookide ja tarbekaupade tootmise ning edasimüügi vallas tegutsevas ettevõttes üle maailma.

Ehitusfirmad loodavad energeetikaprojektidele

Maailma ehitussektor näeb lähemal ajal suurimat tulu energeetika- ja transpordisektori projektidest, mis lubavad oodata tänava globaalsel ehitusturul kasvu, kuigi majanduslik ebakindlus ja vajalike oskuste puudus mõnes piirkonnas on suurimaks mureks, näitab KPMG globaalne uuring.

Eesti maksumäärad on Euroopa keskmised

KPMG värske analüüs näitab, et maailma keskmine ettevõtte tulumaksu määr on 24,48; kaudsete maksude (käibemaksu) määr 15,39 ning eraisiku tulumaksu määr 32,08 protsenti. Eesti ettevõtte tulumaksu ja käibemaksu määrad on väga lähedal Euroopa keskmistele.

KPMG Golf Invitational 2012

Tähelepanu, golfisõber!

1. juunil toimub EGCC-s kuues KPMG golfiturniir. Mängime Florida Scramble'it, üritus on kussetega. Ahvatlevad auhinnad paneb välja juustukauplus Juustukuningad.

Lisainfo: www.kpmg.ee

Vaata lisaks www.kpmg.ee

Lihtsalt sihikindel.

Keerulistes tingimustes edu saavutamiseks ei piisa pelgast teadmisest, kuidas tegutseda. On vaja kirglikku tahet olla parim – rakendada kogu oma teadmiste jõud, igas olukorras. Alati. Just tänu sihikindlusele on Phil Mickelson jõudnud oma ala tippu. Sama järjekindlalt tegutseb ka KPMG üle kogu maailma andes oma klientidele selgelt sõnastatud asjalikku nõu.

Nii lihtne see ongi.

Phil räägib, kuidas sihikindlus võib muuta mängu phil.kpmg.com

Taas kord on Phil olnud parim. KPMG õnnitleb teda AT&T Pebble Beach National Pro-Am 2012 turniiri võidu puhul

KPMG
cutting through complexity

KPMG Baltics OÜ

Narva mnt 5
10117 Tallinn

T: 6268 700

F: 6268 777

E: kpmg@kpmg.ee

www.kpmg.ee

Esitatud informatsioon on üldise iseloomuga ja ei ole mõeldud ühegi kindla füüsilise või juriidilise isiku probleemide lahendusena. Ehkki soovime anda täpset ja ajakohast informatsiooni, ei saa garanteerida, et esitatud informatsioon on täpne ka selle saamise hetkel või pärast seda. Ükski kasutaja ei tohiks esitatud informatsioonist lähtuda ilma konkreetse situatsiooni põhjalikul analüüsil põhineva professionaalse nõustamiseta.

KPMG ja KPMG logo on Šveitsi ühingu KPMG International Cooperative ("KPMG International") registreeritud kaubamärgid.

© 2012 KPMG Baltics OÜ, Eesti osahüing ja Šveitsi ühinguga KPMG International Cooperative ("KPMG International") lepinguliselt seotud sõltumatute ettevõtete võrgustiku liige. Kõik õigused kaitstud. Trükitud Eestis.